

Nr. 3ra-217/16
01.04.2016

**Domnului Alexandru Tănase
Președintele Curții Constituționale a RM**

Prin prezenta, în baza încheierii din 30.03.2016, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, vă expediază cererea reprezentantului lui Curuș Egor, avocatul Eugeniu Glușenco privind sesizarea Curții Constituționale, în vederea examinării constituționalității art.6 alin.(1) lit.e) din legea nr.1150 din 20 iulie 2000 serviciului în organele vamale, în redacția Legii nr.235 din 15 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

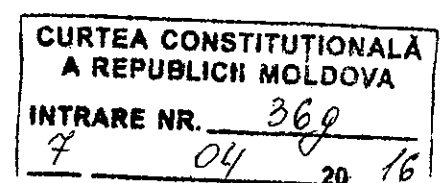
Anexă: copia cererii de sesizare, copia încheierii din 30.03.2016 și cauza civilă nr.3-367/15 pe 159 file.

Cu respect,

**Președintele Interimar al Colegiului civil,
comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție**

Ex: T.Bradu

Iu.Sîrcu

ÎN C H E I E R E

30 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul – Svetlana Filincova

Judecători – Sveatoslav Moldovan, Elena Covalenco

Iurie Bejenaru, Maria Ghervas

examinînd cererea depusă de către reprezentantul lui Curuș Egor, avocatul Eugeniu Glușenco privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Curuș Egor împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova privind restabilirea în funcție și încasarea prejudiciului material și moral,

c o n s t a ț ă :

La 30 aprilie 2014, Curuș Egor a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova privind restabilirea în funcție și încasarea prejudiciului material și moral.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani din 27 martie 2015, a fost respinsă acțiunea înaintată de către Curuș Egor.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2015, a fost respins apelul declarat de către Curuș Egor și menținută hotărîrea Judecătoriei Rîșcani din 27 martie 2015.

La 28 decembrie 2015, Curuș Egor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea cererii de recurs, casarea încheierii Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2015 cu pronunțarea unei noi încheieri privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, formularea și transmiterea sesizării Curții Constituționale privind controlul constituționalității art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1150 din 20 iulie 2000 a serviciului în organele vamale, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2015 și a hotărîrii Judecătoriei Rîșcani din 27 martie 2015 cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea înaintată de către Curuș Egor să fie admisă integral.

În motivarea cererii de recurs a invocat că încheierea Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2015, decizia Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2015 și

hotărîrea Judecătorei Rîșcani din 27 martie 2015 sunt ilegale, neîntemeiate și pasibile de a fi casate deoarece au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

La 19 februarie 2016, Serviciul Vamal al Republicii Moldova a depus referință la recursul declarat de către Curuș Egor, solicitînd respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

La 29 februarie 2016, reprezentantul lui Curuș Egor, avocatul Eugeniu Glușenco a depus o cerere de recurs suplimentară prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate cu transmiterea sesizării la Curtea Constituțională privind controlul constituționalității art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1150 din 20 iulie 2000 serviciului în organele vamale, în redacția Legii nr. 235 din 15 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

În temeiul cererii reprezentantului lui Curuș Egor, avocatul Eugeniu Glușenco, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a decis ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Or, conform § § 79-80 din hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Conform § § 82-83 din aceeași hotărîre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, examinînd condițiile indicate *supranecesare* pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, ajunge la concluzia că acestea sunt întrunite în totalitate, din care considerente cererea reprezentantului lui Curuș Egor, avocatul Eugeniu Glușenco urmează a fi admisă.

Totodată, ca rezultat al admiterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul consideră necesar de a suspenda procesul din

următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin.(1) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

În conformitate cu art. 260 alin. (1) lit. e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de constituționalitate.

Astfel, în temeiul prevederilor normelor legale citate, Colegiul urmează să suspende procesul, în legătură cu ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. 12¹, art. 260 alin.(1) lit.e), art. 263, art. art. 269-270 CPC, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite cererea reprezentantului lui Curuș Egor, avocatul Eugeniu Glușenco privind sesizarea Curții Constituționale.

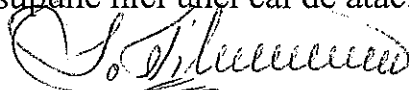
Se remite Curții Constituționale cererea reprezentantului lui Curuș Egor, avocatul Eugeniu Glușenco, în vederea examinării constituționalității art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1150 din 20 iulie 2000 serviciului în organele vamale, în redacția Legii nr. 235 din 15 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Se suspendă procesul în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Curuș Egor împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova privind restabilirea în funcție și încasarea prejudiciului material și moral.

Președintele completului,

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Judecătorul:

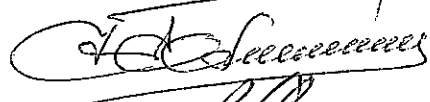

Svetlana Filincova

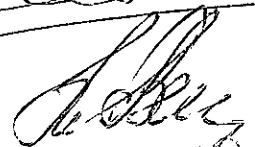
Judecători:

Sveatoslav Moldovan

Elena Covalenco

Iurie Bejenaru

Maria Ghe

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU

De la reprezentantul
reclamantului-apelant: Eugeniu Glușcenco

CERERE

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

Curus Egor a înaintat acțiunea împotriva Serviciului Vamal privind anularea ordinului și restabilirea în serviciu.

În referința depusă, întru justificarea legalității ordinului emis, Serviciul Vamal a menționat că *la 13.12.2013 au intrat în vigoare noile modificări adoptate prin Legea nr. 275/15.11.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative ale art. 6 a Legii serviciului în organele vamale nr. 1150/20.07.2000, prin care s-a stabilit că nu poate fi angajată și nu se poate afla în exercițiul funcțiunii persoana care este soț/soție, rudă sau afin de gradul I sau II cu o persoană fizică angajată, cu un fondator/asociat sau cu o persoană cu funcție de conducere a persoanei juridice ce deține licență pentru activitatea de broker vamal.*

Astfel, în procesul examinării pricinii s-a constatat că norma de drept ce urmează a fi aplicată poate fi în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova.

Însă, cererea de sesizare a Curții Constituționale și de suspendare a procesului a fost respinsă de prima instanță.

Avînd în vedere cele expuse, înaintăm instanței de apel cererea repetată, în baza temeiurilor dezvoltate *infra*.

Conform art. 12¹ din Codul de procedură civilă, *dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție; din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea*

109

excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărîrii pronunțate se suspendă.

În acest context, invocăm următoarele prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova.

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 28 Viața intimă, familială și privată

Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Articolul 39 Dreptul la administrare

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 48 Familia

(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

Articolul 49 Protecția familiei și a copiilor orfani

(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Reieșind din cele expuse mai sus, subliniem că Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – CtEDO) a atenționat în repetate rânduri asupra faptului că este necesar ca, în procesul legislativ și jurisdicțional, legea să fie supusă controlului sub aspectul clarității și previzibilității (cauzele *Holomiov versus Moldova*, *Boicenco versus Moldova* ș.a.). Astfel, CtEDO a atras atenția asupra necesității de a examina „dacă însăși legislația internă este în conformitate cu Convenția, inclusiv cu principiile generale prevăzute sau sugerate de aceasta”. În acest sens CtEDO a stabilit că restrîngerile aplicate de lege trebuie „să fie clar definite și ca însăși legea să fie previzibilă atunci cînd este aplicată, încît ea să corespundă standardului de „legalitate” stabilit de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un standard care cere ca legea respectivă să fie suficient de exactă, încît să permită unei persoane – în caz de necesitate, cu o consultare adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă, ținînd cont de circumstanțe, consecințele pe care o anumită faptă le poate avea” (a se vedea: *Steel and Others v. the United Kingdom*, hotărîre din 23 septembrie 1998).

Concluziile CtEDO, raportate la prezenta cauză induc ideea că norma contestată nu este suficient de precisă și previzibilă pentru a permite colaboratorului vamal să cunoască consecințele faptei sale. În baza acestei constatări, conchidem că sintagma contestată nu corespunde standardului de legalitate, stabilit de Convenția europeană, pentru care motiv încalcă rigorile art. 4 din Constituție. Standardul de legalitate rezultă și din garanția consfințită de art. 1 alin.(3) din Constituție, conform căruia Republica Moldova este un stat de drept. Fiind cel mai important principiu al statului de drept, principiul legalității are la bază criteriile clarității și previzibilității legii pentru persoane. În acest sens, sintagma contestată este neconstituțională.

În cazul de față, am putea însă admite că prevederile impuse au urmărit un scop legitim, de a asigura loialitatea colaboratorilor vamali față de Republica Moldova. Cu toate acestea, considerăm că mijloacele utilizate cu scopul de a asigura această loialitatea față de Stat au fost disproporționate și nici nu au fost în stare să ducă la atingerea scopului urmărit.

La aprecierea proporționalității măsurii, urmează să luăm în considerație și alte metode valabile pentru asigurarea loialității colaboratorilor vamali, așa cum ar fi cerința de a rosti un jurământ. Astfel, conform art. 17 din Legea serviciului în organele vamale, *în termen de pînă la 20 de zile de la data conferirii primului grad special, colaboratorul vamal depune următorul jurământ: "Jur să respect cu strictețe Constituția și legile Republicii Moldova, să apăr suveranitatea și securitatea ei economică, să execut conștiincios obligațiile de serviciu"*.

În cele din urmă, prevederile contestate sunt disproporționate, arbitrare și anti-democratice.

Mai mult ca atît, întru justificarea noilor prevederi nu a fost prezentat nici un exemplu de amenințare asupra securității sau independenței Moldovei din partea colaboratorilor vamali care au soți/soții sau rude angajate la brokerii vamali.

Astfel, după 13 ani de la adoptarea Legii serviciului în organele vamale Parlamentul a remarcat un risc pentru securitate și independență fără a prezenta vreo probă. Pe parcursul acestor ani nu a fost stabilită legătura cauzală între relații de rudenie sau afinitate și pretinsul pericol asupra securității și independenței Statului. Nu a fost prezentată nici o cauză în care vreun colaborator vamal ce are soț/soție sau rudă angajată la broker vamal, în legătură cu acest statut, ar fi comis acțiuni care ar submina securitatea economică sau națională.

Reiterăm că este semnificativ faptul că interdicția a fost aplicată abia în anul 2013. În aceste circumstanțe, ideea potrivit căreia măsura a fost necesară pentru a proteja legile Republicii Moldova, instituțiile și securitatea națională este foarte puțin convingătoare. Pentru ca restricțiile generale recent introduse să fie justificate trebuie să fie înaintate motive întemeiate.

În consecință, concluzionăm că legea contestată nu a urmărit un scop legitim.

Subsecvent, prin adoptarea normelor contestate s-a încălcat și principiul drepturilor câștigate. Or, la angajarea în serviciul în organele vamale nu a existat această restricție. Respectiv, persoanele pe parcursul anilor au activat legal, însă, peste noapte, activitatea acestora a devenit în afara legii, deși, anterior nu au fost constatate careva abateri disciplinare sau altei încălcări ale legii în legătură cu faptul că colaboratorul vamal este soț/soție sau rudă cu o persoană angajată la

112 5

broker vamal. Cu atât mai mult, prevederea contestată se aplică chiar și persoanelor care nu activează în aceeași localitate și în circumscripția aceluiași birou vamal.

Astfel, reieșind din ipoteza normei contestate rezultă că colaboratorul vamal urmează a fi eliberat din funcție și în cazul în care este soț/soție, rudă de gradul I sau II cu persoana angajată la brokerul vamal, însă unul din ei lucrează în r-l Briceni, iar altul în r-l Cahul. Asemenea situația poate fi des întâlnită, ținând cont de așa-numitele „rotații” practicate în organele vamale.

Nu în ultimul rând urmează să ținem cont și de impactul ce au avut modificările contestate. În practică acestea au avut ca efect, în primul rând, desfacerea urgentă a căsătoriilor colaboratorilor vamali. În unele cazuri aceasta a dus și la destrămarea efectivă a familiilor. În alte cazuri, desfacerea căsătoriei a fost doar formală. Și numai în cazuri numărate, persoanele au refuzat să desfacă căsătoria, fiind în rezultat, însă, eliberate din serviciu.

Deci, oricum norma contestată nu a putut și nu va putea atinge scopul declarat, lezând drepturile la viața familială, la familie, la protecția familiei, la muncă și la administrare.

Luînd în considerație, cele expuse mai sus, în temeiul prevederilor art. 12¹, 56, 60, 81, 260 din Codul de procedură civilă,

SOLICITĂM:

1. admiterea cererii;
2. formularea și transmiterea sesizării Curții Constituționale prin intermediul Curții Supreme de Justiție privind controlul constituționalității art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1150 din 20 iulie 2000 serviciului în organele vamale, în redacția Legii nr. 275 din 15 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
3. suspendarea procesului pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională.

Reprezentantul lui Egor Curus

~~Eugeniu Glușenco~~

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

28 02 16

Recurent (reclamant): Curus Egor, c/p 0972511027563
mun. Chișinău, str. Florilor, 12/3, ap. 77

Reprezentant: Eugeniu Glușenco
str. București, 45, of. 2, MD-2012, mun. Chișinău
tel./fax: 022-277-321; mob.: 07-88-00-237

Intimat (pârît): Serviciul Vamal
MD-2065 mun. Chișinău, str. N. Starostenco, 30

29.02.2016

CERERE DE RECURS suplimentară la dosarul nr. 3ra-217/16

În contextul adoptării hotărîrii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, **reiterăm solicitarea expusă în cererea de recurs inițială, din 28.12.2015**, de a ridica excepția de neconstituționalitate, a formula și transmite sesizarea Curții Constituționale privind controlul constituționalității art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1150 din 20 iulie 2000 serviciului în organele vamale, în redacția Legii nr. 275 din 15 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Amintim că în conformitate cu §§ 79-80 din hotărîrea Curții Constituționale, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Conform §§ 82-83 din hotărîrea Curții Constituționale, Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Aceste idei au fost menționate de noi și anterior, atât în cererea de recurs inițială, cât și în cererea înaintată Curții de Apel Chișinău. Totodată, toate condițiile indicate în hotărârea Curții Constituționale sunt îndeplinite în prezentul caz, respectiv, nu există temeiuri de a refuza ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Reieșind din cale expuse,

SOLICITĂM:

sesizarea Curții Constituționale privind controlul constituționalității art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1150 din 20 iulie 2000 serviciului în organele vamale, în redacția Legii nr. 275 din 15 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Reprezentantul recurentului

Eugeniu Glușcenco

Mandatul avocatului anexat la materialele dosarului.